

17. СКЛАД І СКЛАДОПОДІЛ

СКЛАД – це мінімальна вимовна одиниця; частина слова, що складається з 1 чи кількох звуків, один з них обов'язково є ГОЛОСНИМ.

го-ло-ва, о-зе-ро, роз-ви-ток, мрі-я

Голосні звуки виконують роль складотворчих і утворюють вершину складу. Слово має стільки складів, скільки у ньому голосних.

В залежності від кількості складів слова УМ поділяються на:

- **односкладові:** *ніч, день, мав, взяв, тут, два, до*
- **двоскладові:** *до-ля, во-ни, при-йду, во-гонь, де-в'ять, пе-ред*
- **трискладові:** *по-ві-тря, я-кі-сний, чер-во-ний, два-над-цять*
- **багатоскладові:** *за-по-різь-кий, за-без-пе-чи-ти, ді-є-при-кмет-ни-ко-вий*

Склади у слові бувають **а) відкриті і закриті**

Відкритий с. – закінчується ГОЛОСНИМ звуком. *по-лу-ни-ця, мо-ло-ко*

Закритий с. – закінчується ПРИГОЛОСНИМ звуком. *зай-чик, пер-стень*

б) неприкриті та прикриті:

Неприкритий с. – починається ГОЛОСНИМ звуком. *о-зе-ро*

Прикритий с. – починається ПРИГОЛОСНИМ звуком. *Па-риж*

Протеза – у слові з'являються приставні звуки: *вулиця, він, Ганна, горіх*

Епентеза – у слові з'являються вставні звуки: *армія, Індія, розм.-побут. радіво, Ларивон*

Не всі склади вимовляються однаково,

в) наголошені та ненаголошені:

Наголошений с. – один, має найбільшу силу звучання.

Ненаголошений с. – всі інші.

СКЛАДОПОДІЛ – це реальна чи потенціональна межа між складами.

В СУМ складоподіл підпорядкований двом тенденціям:

1) продовжує діяти загальнослов'янська **тенденція наростаючої звучності** в межах складу, що зумовлює дію відкритого складу. У зв'язку з тим укр. склади повинні закінчуватися на голосний.

2) СУМ властива **тенденція до милозвучності**:

- зумовлює усунення груп приг-их у межах 1 складу

Правила складоподілу

1) приг. між 2 голосними переходить до наступного складу: *по-ріг, о-сінь, до-ля*

2) нескладотворчі У, І після гол-ого перед приг-им належать до попереднього с.:
вов-на, дов-го, зай-чик, май-ка

3) Р, Л, М, Н після гол-их перед приг-им переходять до попереднього складу:
мир-ний, гіл-ка, зір-ка, ал-тай-ці

4) між голосними двочленна група приголосних

(крім Р, Л, М, Н)

- залежить від характеру приг-их і місця наголосу

а) сполучення СТ, СК, СП належить до до наступного складу: *мо-ло-до-сті, ве-ре-ску*

б) подвоєні приг-і – завжди переходять до наступного: *пі-дда-шия, о-бби-ва-ння*

в) інші звукосполучення

– не розпадаються – після ненаголошеного гол-ого: *зе-мля́, ба-штáн, ро-зти-на́-ти*

– розпадаються – після наголошеного гол-ого: *ба́ш-та, ро́з-тин*

5) тричленні групи приголосних

а) у переднаголошеній позиції

- перший шумний може закривати попередній склад, особливо тоді, коли належить до префікса: *без-при́к-ла-дний, сес-тра́ і се-стра́*

б) у післянаголошеній позиції

- група розпадається, якщо кінцевий є шумний: *кіс-тка, де-ле-га́т-ский*

- група не розпадається, якщо кінцевий є сонорний: *го-стри́й, на-стри́й, за-тхлий*

б) чотирьохчленні групи приголосних

- аналогічно як тричленні

аб-стра́-ктний, ро́з-стріл

ДЗ – Визначте у словах склади, склади класифікуйте:

сонце, Оленка, завзятий, весілля, найменше, пристрій, стежка, каштан, Італія, посмішка, Олександр, перепілка